

Elin Neshamar situr við telduna og arbeidir við grønlensk-føroysku orðabókini.

MYND: FRANTS JENSEN

føroyskt á mangan hátt. Har eru eingi fyll og allar bendingarnar eru regluligar, og ikki óregluligar, sum tað annars er á føroyskum. Tað er eisini lættari at skriva, tí tað verður úttalað, sum tað verður skrivað. Tí kundi eg eisini stava grønlenskt feilfrítt, tá ið eg gekk í skúla, sigur Elin Neshamar.

Á grønlenskum eru heldur ikki kyn.

– Tað sæst út frá samanhinginum, hvat kyn tosað verður um, sigur hon.

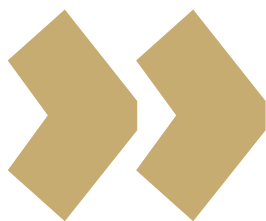
Uppbygningurin av setningunum er ein annar enn hann er á føroyskum.

– Grønlenskt hevur tað tað til felags við týskt, at sagnorðið er síðst í setninginum. Ein vanligur setningur er tí skipaður sum grundorð – ávirki – umsókn. Á føroyskum er øðrvísi. Her er tað grundorð – umsókn – ávirki, sigur hon.

43 bókstavir í einum orði

Tá ið vit hava sæð grønlenskar tekstir, eru fleiri av okkum, ið hava lagt til merkis, at summi orð kunnu vera sera long.

– Eg sat nú ein dagin og skuldi umseta ein tekst til grønlenskt. Tá skrivaði eg eitt orð við 43 bókstavum. Men tá ið eg hugdi eftir tí, valdi eg heldur at broyta setningin og skrivað tað á ein annan

Tá ið tað var okkurt týðandi, ið skuldi sigast, so bað lærarin meg ofta umseta til grønlenskt. Mær dámar ikki so væl henda pedagogiska háttin, men eg lærði nógv av tí

hátt, so at eitt einstakt orð ikki gjørdist so langt. Tað er trupult at lesa eitt orð, tá ið tað er so langt, sigur Elin Neshamar.

Hon vísir á, at grønlenska málið er bygt upp á ein annan hátt enn tað føroyska, og tí kunnu tað gerast sera long orð.

– Pápi mín, sum er elektronik-technikari, er vanur at siga, at tað er sum í teldum. Vit vera von við eina stýrisskipan og brúka hana. Grønlenskt er bara ein heilt onnur stýrisskipan, sum vit skulu venja okkum við, sigur hon.

– Grønlensku orðini eru sera livandi og eru bygd upp av bitum, sum verða settir saman. Bitarnir eru næstan sum orð á føroyskum. Tað ræður tí um at duga bitarnar uttanat, og so at seta teir saman.

– Tað eru í høvuðsheitum sjei reglur, ið ein skal duga um, hvussu tað verður sett saman. Tá ið ein skal læra seg grønlenskt, so loysir tað seg ikki at læra orð uttanat á sama hátt sum á føroyskum, men tað er betri at læra seg bitarnar uttanat, og so hvussu teir verða settir saman. Um ein skal læra seg føroyskt, so lærir ein ikki heilar setningar uttanat, men orð. Á grønlenskum eru tað bitarnar, ið skal læra seg uttanat, sigur Elin Neshamar.

Hon vísir tó á, at tað er eisini gott at duga orð.

– Í næstu orðabókini, har tað verður frá føroyskum yvir í grønlenskt, verða eisini nøkur dømi við, hvussu tað kann nýtast, sigur hon.

Samskipti á grønlenskum og donskum

– Mær er sagt, at fyri 1950 lærdu allir útlendingar, ið komu til Grønland, seg grønlenska málið. Men síðani 1950 er næstan eingin, ið lærir seg málið. Hetta er ikki orsaka av málið broyttist nakað, men heldur tí at samfelagið broyttist, sigur hon.

Hon vísir á, at tað hevur heldur ikki verið nógv gott grønlenskt tilfar at læra seg málið. Men hon heldur, at har eru broytingar hendar, tí at nú er nógv gott tilfar komið.

– Samskiptið í Grønlandi er vanliga bæði á grønlenskum og á donskum. So eru eisini summir samanhengir, har alt samskipti er á grønlenskum, og annað samskipti, har alt er á donskum. Tað eru nógvir grønlendingar, ið ikki duga danskt, men tað eru eisini grønlendingar, ið ikki duga grønlenskt, sigur hon.

Triðja fremmandamáli knýtt at grønlenskum

Tað eru ikki gjørdar nógvar grønlenskar orðabøkur, og grønlensk-føroyska orðabókin, sum nú kemur út, er triðja fremmandamálið knýtt at grønlenskum.

– Mær vitandi eru tað bara grønlensk-danskar og grønlensk-enskar orðabøkur

frammanundan. Týskarar hava verið nógv í Grønlandi fyrr, men eg veit ikki, um har er nøkur grønlensk-týsk orðabók, sigur Elin Neshamar.

Men hvønn verður grønlensk-føroyska orðabókin til gagn fyri.

– Fyrst og fremst fyri teir umleið 300 føroyingar, ið búgva í Grønlandi, og teir umleið 50 grønlendingar, ið búgva í Føroyum. Men sum sagt er nógv annað samskipti millum Føroyar og Grønland, og tað eru als ikki allir grønlendingar, ið skilja danskt, og teir hava tí eisini tørv á at kunna samskipta á einum máli, sum tey skilja, sigur Elin Neshamar.

Aftur til Grønlands at vitja

Nú Elin Neshamar hevur sitið og arbeitt við orðabókini, er tað eitt arbeiði, ið hon stendur rættiliga einsamøll við. Hon hevur tó onkran, ið hon spyr til ráðs í einstøkum førum.

– Eg havi nakrar grønlenskar vinkonur, ið eg viðhvørt spyrji um okkurt, um eg ivist. Beiggi mín, sum býr í Skotlandi, dugir eisini flótandi grønlenskt. Eg spyrji hann viðhvørt um okkurt. Tað er gott at hava onkran, ið eg kann spyrja til ráðs.

Síðani Elin Neshamar kom aftur til Føroya at búgva, hevur hon ikki ofta verið aftur í Grønlandi. Í komandi viku fer hon tó aftur til Grønlands.

– Nú eru næstan tvey ár, síðani eg seinast var í Grønlandi. Hesaferð fari eg yvir at vitja familju og vinfolk, sigur hon.

Tey árin, hon búði í Grønlandi, var hon ofta tulkur. Hon tulkaði nógv á summarlegum og trúboðanarferðum og av og á í samkomuni, tá ið vitjanir vóru av ensktalandi fólki. Hon hevur eisini tulkað nógv til barnalegur og virksema hjá Juvel 2 og øðrum í Grønlandi.

Stríðist við rótloysi

At vera vaksin upp við trimum móðurmálum, og so ikki búgva á tí staði, har ein er vaksin upp, hevur sínar avbjóðingar.

– Í fleiri ár havi eg stríðst eitt sindur við rótloysi, tí eg hoyri heima bæði í Grønlandi og í Føroyum. Eg havi eitt bein í hvørjum stað. Eg havi síðstu tíðina lisið eitt sindur um evnið, og tað hevur hjálpt at síggja, at eg eri ikki tann einasti persónurin, ið standi í hesi støðuni. At tað eru onnur, ið hava upplivað tað sama, sigur hon.

Hon hevur millum annað onkra vinkonu, ið kennir tað á sama hátt.

– Tað er gott at kunna tosa við onnur um tað. Samstundis eri eg eisini glað og takksom fyri, at eg kann brúka tað, sum eg havi fingið við uppvøkstrinum í einum fremmandum landi til mítt arbeiði í dag, sigur hon.

FRANTS@SOSIALURIN.FO